

ДОКЛАД

**на Постоянната комисия по стопански науки и управление
за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна
акредитация на докторска програма „Туризм“ от професионално
направление 3.9. Туризм, област на висше образование 3. Социални,
стопански и правни науки в Нов български университет**

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА предоставя на Вашето внимание доклад по процедурата за програмна акредитация на докторска програма „Туризм“ от професионално направление 3.9. Туризм, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в Нов български университет

Докладът е разработен съгласно приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.) критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 85, ал. 1 от ЗВО.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	04.03.2021 г./ Протокол № 7
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	24.11.2022 г./Протокол № 25
3.	Извършено посещение на ЕГ	По документи
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	10.05.2023 г./ Протокол № 17
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК	05.07.2023 г./ Протокол № 25
6.	След изтичане на срока по чл. 35, ал.2 от ПДНАОА (отн. становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	

Определената от Акредитационния съвет Експертна група по процедурата е в състав:

1. **Проф. д.ик.н Соня Варадинова Милева**, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – ръководител ЕГ
2. **Проф. д-р Николина Попова**, МВБУ
3. **д-р Даниела Стоева**, представител на практиката

Наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. д-р Красимира Станева

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Докторската програма „Туризм“ в Нов български университет е получила програмна акредитация от НАОА през 2016 г. (Протокол № 25/28.12.2016 г. на ПКЧНУ на НАОА) с обща оценка 8,47 (осем цяло и четиридесет и седем стотни) и срок на валидност на акредитацията от пет години.

С Решение от 26.05.2021 г. (Протокол № 17/26.05.2021 г.) на ПКЧНУ на НАОА е дадена програмна акредитация на ПН 3.9. „Туризм“ в Нов български университет на основание обща оценка 8.57 (осем цяло и петдесет и седем) и срок на валидност до следваща акредитация на ПН 3.9, съгласно графика по чл. 81, ал. 2 от ЗВО.

Обучаващо звено на докторска програма е секция „Туризм“, която е към департамент „Администрация и управление“ на НБУ.

В обобщен вид, състоянието на ДП „Туризм“ от професионално направление 3.9 „Туризм“ в през оценявания период е представено в таблицата по-долу:

Показатели	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Общо
1. Приети докторанти	-	1	-	1	-	1	-	-	3
редовна форма	-	1	-	1	-	-	-	-	2
заочна форма	-	-	-	-	-	-	-	-	-
самостоятелна подготовка	-	-	-	-	-	1	-	-	1
2. Обучавани докторанти – общо, в т.ч.	-	-	-	-	-	-	-	-	3*
редовна форма	-	1	1	2	2	1	1	-	2*
заочна форма	-	-	-	-	-	-	-	-	-
самостоятелна подготовка	-	-	-	-	-	1	1	-	1*
3. Защитили докторанти	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.1. Защитили докторанти, падащи се на един хабилитиран преподавател	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Докторанти, отчислени с право на защита	-	-	-	-	1	-	-	1	2
4.1. Относителен дял на отчислени с право на защита	-	-	-	-	0,33	-	-	0,33	0,66
5. Докторанти, отчислени без право на защита	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.1. Относителен дял на отчислени без право на защита	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Прекъснали докторанти	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1. Относителен дял на прекъснали докторанти	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Докторанти, продължили академична кариера след успешно защитени дисертационни трудове	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*В обучаващото звено секция „Туризм“ се обучават трима докторанти, от които двама са в редовна форма и един е самостоятелна подготовка.

При предходната акредитация на докторската програма „Туризм“, Постоянната комисия по стопански науки и управление при НАОА формулира една препоръка:

Препоръка 1. Да се активизират публикационните изяви на преподавателите, ангажирани с докторската програма в чуждестранни научни издания. **Срок: постоянен**

Преподавателите, които провеждат обучението на докторантите през периода 2016–2022 г. имат общо 279 публикации, от които 217 в страната и 62 са в чуждестранни научни издания, но само 7 са индексирани в световна база данни. (За сравнение при предходна акредитация публикациите са били общо 152, в т.ч. 145 в страната и 7 в чужбина).

ПКСНУ счита, че препоръката се изпълнява.

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/- ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 5/

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 1.1. Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на

обучението по докторската програма.

1.1.1. Обучението по ДП „Туризм“ се провежда в съответствие с разработените визия, мисия, цели и задачи на университета. Експертната група установи, че при обучението се спазват изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България /ЗРАСРБ/ и Правилника за неговото прилагане, Закона за висшето образование, Наредбата за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите, както и вътрешните нормативни актове на НБУ. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ е разработил и Стратегически план за развитие (2019-2021г.), както и Стратегия за развитието на ПН 3.9 Туризм (2022-2026 година).

1.1.2. НБУ има собствена политика по качеството като част от стратегическото управление на висшето училище с действаща Система за управление на качеството (СУК). В разработената и утвърдена СУК в НБУ са включени подробни стандарти за учебни програми, конкретни показатели за оценяване на учебна програма, статут на Комисията по качеството в НБУ и инструменти за управление на качеството в НБУ. СУК в НБУ е сертифицирана по ISO 9001:2015 през м. февруари 2019 г. и е установено нейното пълно съответствие с изискванията на стандарта. През м. март 2022 г. НБУ е преминал успешно през ресертификационен одит по ISO 9001:2015 и е получил сертификата за валидност до март 2025 г. Действащият към департамент „Администрация и управление“ на НБУ Програмен съвет осигурява качеството на програмата и осъществяването на контрол върху учебния процес. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ се съобразява изцяло и прилага утвърдените стандарти и показатели за осигуряване на качеството на докторската програма. Провежда се периодичен вътрешен одит на дейностите и програмата. В акредитационния период 2016-2022 г., департамент „Администрация и управление“ и програмите към него, включително и ДП „Туризм“, са преминали успешно през три вътрешни одита по ISO 9001:2015 през 2019 г., 2021 г. и 2022 г., като не са отправени препоръки и не са установени несъответствия.

1.1.3. НБУ изгражда и прилага политика за осъществяване на взаимовръзката между научните изследвания и обучението по докторската програма в рамките на националния и институционалния контекст. Научноизследователската дейност в НБУ се организира от преподавателските общности на департаментите и централните. Секция „Туризм“ към департамент „Администрация и управление“ организира и провежда постоянен семинар „Социално-отговорен туризм“. Интегрирането на обучението в докторската програма с множество международни университетски мрежи е осъществено чрез сключени договори за образователно сътрудничество с чуждестранни университети и академии. Преподавателите от секция „Туризм“ към департамент „Администрация и управление“ на НБУ са участвали като гост-лектори и членове на редакционните съвети на издания на университети, с които имат договорни отношения. Департамент „Администрация и управление“ има изградена активна взаимовръзка между научните изследвания, поддържа се високо професионално ниво на преподавателската и научноизследователската дейност на научните ръководители и на самите докторанти. Темите на дисертационните разработки са в пълно съответствие с тематиката на ДП.

1.1.4. НБУ има приети „Правилник за устройството и дейността“, в който се гарантират академичните свободи и „Етичен кодекс на НБУ“, в който са оповестени ценностите, които допринасят за изграждането на етични отношения в университетската общност и утвърждават и развиват НБУ като свободна, иновативна и открита към обществото образователна институция. НБУ поддържа вътрешна система за утвърждаване на академична почтеност и непримиримост към академични измами, чиято основна част е софтуерът за установяване на неправомерно цитиране: Antiplagiarism Software до 2016 г., „ПлагСкан (PlagScan)“ до 2022 г. след което се въвежда StrikePlagiarism.com. Софтуерът сканира както студентски и докторантски писмени работи, така и текстове, свързани с академичното израстване на преподавателския състав и с Издателството на НБУ.

Констатации на ПК по изпълнение на Стандарт 1:

По 1.1.1. Обучението в ДП „Туризм“ се осъществява съобразно основната мисия, цели, задачи и приоритети на университета. То е в съответствие с действащото национално законодателство и с вътрешните нормативни документи на ВУ.

По 1.1.2. В НБУ има официално приета и публично оповестена политика за осигуряване на качеството. Обучението по ДП е в съответствие със СУК на университетско ниво, като се отчита спецификата на ПН 3.9 Туризм и ДП. Създадени са и функционират вътрешни структури за поддържане на качеството. През акредитационния период са планирани и проведени три вътрешни одита, при които не са установени несъответствия.

По 1.1.3. Във ВУ, съответно в обучаващото звено, е изградена и се прилага политика за осъществяване на взаимовръзка между научните изследвания и обучението в ДП.

По 1.1.4. В НБУ е приет Етичен кодекс, в който са залегнали основните принципи за академична почтеност. В периода от 2016 г. до 2022 г. няма регистрирани и документирани процедури за предотвратяване на прояви на дискриминация, за санкциониране на изпитни измами и плагиатство от страна на преподаватели и докторанти от докторската програма „Туризм“.

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 2.1. Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на висококвалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни.

2.1.1.

Докторската програма има устойчиви цели и задачи на образователната и научна дейност и е обвързана с целите на обучението в НБУ. Те се базират на опита на най-авторитетните висши училища в Европа и САЩ, подготвящи докторанти в тази научна област. Периодично се анализира и обновява действащата учебна документация, като се сравнява с български и чуждестранни университети. Лекционните курсове се представят с паспорти (CV-та), в които се описва тематичния план, придобитите компетенции и се прилага актуализирана препоръчителна литература. Учебната документация съдържа ясно изразени очаквани резултати от обучението.

2.1.2.

ВУ има организация и стандарти за разработването, одобрението и прилагането на учебната документация. Учебната документация за придобиване на ОНС „доктор“ в НБУ отговаря на законовите изисквания, както и на Наредба за развитието на академичния състав на НБУ, Процедурата за обучение на докторанти към Наредбата за учебния процес на НБУ. Програмният съвет работи със заинтересованите страни. При разработване и обновяване на учебната документация са участвали 1 представител от бизнеса и 2 представители на докторантите (Протокол от заседание №01/24.10.2022, Протокол от заседание №2/04.11.2020).

2.1.3.

Учебната документация на ДП включва: процедура за обучение на докторанти, програмна схема, прием, учебна програма по научната специалност, паспорти на курсовете (характеристика на учебен курс: наименование на курса, сигнатура, хорариум, лектор(и), брой кредити, програма, департамент, факултет); вид на курса; форми на обучение; език на преподаване; анотация и цели на курса; предварителни изисквания; компетенции; техническо осигуряване на обучението; форми за проверка и оценка на знания и умения), показатели за

кредитиране на дейността на докторанта, общ работен план и индивидуален учебен план на докторанта, атестация на докторанта.

Учебната документация за ДП „Туризм“ е разработена и утвърдена с Решение 10/13.05.2014г. от Съвета на департамент „Туризм“, следвайки процедурно вътрешноуниверситетските - Стандарт за учебна програма, аудиторен и тренингов курс и Критерии за приемане на учебна програма. Обучението в ДП „Туризм“ е със срок на обучение 3 години, с не по-малко от 180 ECTS, които са разпределени в 5 раздела: 90 ECTS от научноизследователска дейност; 30 ECTS от докторски минимум, 10 ECTS от курсове по специалността, 20 ECTS от преподавателска и/или експертна дейност и 30 ECTS от защита на докторска дисертация. Учебният план е публично достъпен. Докторантите избират два задължителни (от общо 6 дисциплини) и три избираеми (от общо 5 дисциплини). Задължителните дисциплини имат различен хорариум, респективно кредити- 5 дисциплини с 6 ECTS и една с 8 ECTS. Избираемите са само по специализиран език, всяка с 5 ECTS. Предвиденият брой часове за придобиване на един кредит е 30 часа, разпределени в аудиторна и извън аудиторна заетост

Всички активности, със съответните ECTS, са описани в общия и индивидуалния план на докторантите, където разпределението е по години за целия период на обучението.

2.1.4.

Докторската програма „Туризм“ на НБУ е разработена в съответствие с проучвания на мнението и препоръки от 1 постоянен представител на работодателите в секция „Туризм“ и обратна връзка по линия на сключените договори за сътрудничество с 23 фирми и организации в областта на туризма, с които поддържа партньорски взаимоотношения. Актуални данни постъпват и от Център за кариерно развитие в НБУ.

Провеждат се анкети и допитвания до докторантите и преподавателите в докторската програма с цел установяване удовлетвореността на участващите в учебния процес и въпросите, които имат към провеждането на съответната форма на обучение. По данни от последното анкетно проучване (ноември 2022 г.) сред докторантите се потвърждава високата оценка към докторската програма, като се посочва необходимост от участия в проекти. 63,6% от докторантите са декларирали готовност да продължат с академична кариера.

2.1.5.

Секция „Туризм“ поддържа база данни за 5 аналогични докторски програми в страната. Докторската програма е съвместима със сходни такива в други висши училища в България, ЕС и извън ЕС. Това осигурява възможности и за докторантска мобилност. Преподавателите от ПН 3.9. Туризм в НБУ са в постоянна връзка с професионалната общност чрез участие в научни организации, научни форуми, съвместни семинари, редколегии, обсъждания и пр. Програмата периодично се анализира и се съпоставя с програмите по туризъм в университети в чужбина (партньорски университети по секторна програма „Еразъм“, както и с водещи в света и Европа университети в обучението по туризъм). През периода 2016-2022 г. няма реализирани изходяща и входяща мобилност на докторанти.

2.1.6.

В НБУ има изградена система за наблюдение, контрол и оценка на всички програми, включително докторските. Предвиден е и работещ механизъм за приемане и оценяване на учебна програма, мониторинг на програмата в електронния каталог, атестиране на преподавателите и редовните докторанти. Докторската програма „Туризм“ на НБУ преминава периодично през вътрешно оценяване по критериите, описани в СУК. Разработени са специфични процедури за текущ контрол на състоянието на документацията на програмата, на преподавателите в нея и на обучаващите се докторанти. Дейностите по оценка на програмите, съгласно СУК на НБУ са текущи, семестриални, годишни и на две години.

Констатации на ПК по изпълнението на Стандарт 2:

По 2.1.1. Създадени са условия за разработване на ДП „Туризм“ в съответствие със съвременните образователни стандарти и постижения на науката, а в учебната документация са зададени интелектуалните качества, знания, умения и компетенции, придобивани в хода на обучението в ДП по „Туризм“.

По 2.1.2. Разработването, одобрението и прилагането на учебната документация по ДП се основава на действащата нормативна уредба и вътрешния Стандарт за учебна програма. При разработването и обсъждането на учебната документация участват представители на практиката и докторантите.

По 2.1.3. Учебната документацията на ДП „Туризм“ се разработва по единни стандарти за НБУ. Документацията включва учебен план и квалификационна характеристика на докторската програма, учебни програми по дисциплините от учебния план, показатели за кредитиране на дейността на докторанта, общ работен план, индивидуален учебен план на докторанта, атестация на докторанта. За всеки докторант се разработва съгласно одобрен образец индивидуален учебен план, в който са посочват дейности и срокове за постигането им в хода на докторантурата.

По 2.1.4. При разработването на ДП се вземат под внимание резултатите от извършени проучвания, засягащи пазара на труда. Обучаващото звено поддържа ползотворни контакти с представители на практиката, като има един постоянен представител на бизнеса в секция „Туризм“.

По 2.1.5. Секция „Туризм“ поддържа база данни за 5 аналогични докторски програми в страната. ДП е съвместима с докторски програми в други ВУ в България и Европа. За оценявания период няма реализирани изходяща и входяща мобилност на докторанти.

По 2.1.6. В НБУ има изградена система за наблюдение, контрол и оценка на всички програми, включително ДП „Туризм“. Дейностите по оценка на програмите, съгласно СУК на НБУ са текущи, семестриални, годишни и на две години.

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

Критерий 3.1. Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд.

3.1.1. При подготовката на докторантите се прилагат съвременни образователни форми и методи в пряка връзка с използване на най-новите научни постижения. Обучението е интердисциплинарно, с акцент върху най-новите теоретични и приложни концепции, модели и практики в широкия спектър от развитието и функционирането на туристическия бизнес. На докторантите се осигуряват възможности за изграждане и развитие на общи и специфични изследователски способности, чрез разработване на вътрешни и включване във външни изследователски проекти на партньорски организации по значими проблеми на туризма. В целия процес на обучение се използват съвременни методи, в т.ч. възлагане на индивидуални задания, включване в обучителния процес на департамент „Администрация и управление“, разработване на съвместни проучвания и колективни научни разработки и др.

3.1.2. Докторантите от докторската програма „Туризм“ на НБУ се обучават с помощта на адекватни индивидуални и колективни форми с активното участие и под контрола на научния ръководител по отношение на изпълнението на индивидуалните планове. Съгласно установената процедура индивидуалният учебен план включва видовете учебна,

изследователска и административна дейност, изпълнението на която осигурява необходимия брой кредити. Индивидуалните учебни планове се разработват както за целия период на обучение, така и за всяка академична година поотделно. Индивидуалните учебни планове за отделните академични години разпределят дейностите от общия работен план на докторанта, като конкретизират тяхното съдържание и сроковете за изпълнение.

3.1.3. В изпълнение на индивидуални план, докторантите изпълняват всички основни етапи в подготовка на дисертационния си труд. Въведено е изискване за периодично докладване на резултатите от проведените изследвания пред преподавателите от обучаващото звено на постоянно действащия семинар „Социално-отговорен туризъм“. Съгласно установената в НБУ процедура, докторантите се атестират в края на всяка академична година, като за всяка отчитана дейност докторантът представя и доказателствен материал. Редовните докторанти със стипендия са задължени да отчетат извършената работа и постигнатите резултати в края на всяко тримесечие. Проведените годишни атестационни процедури на докторанти от ДП за периода 2016-2022 г. са с положителна оценка.

3.1.4. За оценяването постиженията на докторантите в докторската програма „Туризъм“ на НБУ са създадени и се прилагат достатъчно ясни, адекватни, съвременни и публично оповестени методи за оценяване. Оценяването на докторантите от програмата е комплексно и включва текущо оценяване и изпит за докторантски минимум. В областта на оценяване на постиженията на докторантите департаментът прилага приетите в рамките на университета „Показатели за кредитиране на дейността на докторанта“, включващи разпределение на дейностите по направления и съответния им брой кредити.

3.1.5. В НБУ са създадени институционални и административни условия, даващи право на докторантите при необходимост да сигнализируют за нередности по процедурите за обучение или при засягане на техните права. В Наредбата за студентите в НБУ са регламентирани различните аспекти на правата и възможностите за възражения и от страна на докторантите, като обучаеми в НБУ. В периода от 2016 г. до 2022 г. няма подадени жалби от докторанти, обучаващи се докторската програма „Туризъм“ на НБУ.

Констатации на ПК за изпълнението на Стандарт 3:

По 3.1.1. Обучението на докторантите в ДП се провежда чрез съвременни образователни форми и методи, като се полагат усилия да се използват научните постижения в областта на докторската програма.

По 3.1.2. Обучението на докторантите се осъществява чрез индивидуални и колективни образователни форми, съобразно стандартите на НБУ. Изпълнението на дейностите, заложиени в индивидуалния план, се контролира и подпомага от научния ръководител.

По 3.1.3. Докторантите изпълняват основните етапи от подготовката на дисертационния си труд, като се отчетат периодично пред научния ръководител и пред състава на департамент „Администрация и управление“. Всички проведени атестационни процедури на докторанти от ДП за периода 2016-2022 г. са с положителна оценка.

По 3.1.4. В НБУ се използват съвременни и публично оповестени методи за последователно и справедливо оценяване на постиженията на докторантите. Оценяването е базирано на въведената ECTS система.

По 3.1.5. В НБУ съществуват правила и процедури за разглеждане на жалби от студенти и докторанти. Към момента не са установени подадени жалби от докторанти в ДП „Туризъм“.

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И СЕРТИФИЦИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ.

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни

документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация.

4.1.1. Обучението по ДП „Туризм“, секция „Туризм“ на департамент „Администрация и управление“ е в съответствие с действащата национална нормативна рамка и съгласно вътрешната уредба, процедури и практики по прием, обучение, получавана квалификация и дипломиране на докторанти. Те уреждат последователно етапите и документите, касаещи „жизнения цикъл“ на докторанта, и са публикувани на официалния сайт на НБУ.

4.1.2. В секция „Туризм“ към департамент „Администрация и управление“ е създадена благоприятна среда за изследователската и публикационната дейност на докторантите. Осигурена е взаимовръзка по веригата „наука – образование - бизнес“ и са въведени механизми за отчетност на учебната и научната натовареност на докторантите. Осигурени са възможности за активно участие в проектно ориентирани дейности под ръководството на хабилитирани преподаватели. Участието на докторанти в научни, изследователски или творчески проекти/семинари/школи на департамента е регламентирано в СУК и е неразделна част от вътрешната акредитация на департаментите в НБУ.

За разглеждания период докторантите от ПН 3.9 Туризм имат 4 участия в научни проекти, в т.ч. 2 международни и 2 национални проекти. За периода на акредитация относителният дял на докторантите, участващи в национални и международни научни проекти е 50%. Резултатите от включването на докторанти в проекти намира израз и в публикационната им дейност които в периода от 2016 г. до 2022 г. са общо 21, в т.ч. 17 публикации в страната (1 студия, 7 статии, 9 доклада) и 4 публикации в чужбина (2 статии и 2 доклада).

4.1.3.

На докторантите от ДП „Туризм“ са осигурени възможности за мобилност. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ има подписани двустранни споразумения по програма Еразъм/Еразъм+ и други програми със 17 университета в научна област Бизнес администрация, покриващи и ПН 3.9 Туризм, като само 1 договор, предвижда мобилност за докторанти. За периода на акредитация, няма реализирани входящи и изходящи мобилности на докторанти от ДП „Туризм“. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ осигурява информация за провежданите научни форуми и възможност за финансиране за участието на докторантите. Относителният дял на докторантите, участвали в научни форуми е 100%, при общо 14 участия на форуми в страната и 10 в чужбина за периода на акредитация. Няма данни за докторанти, които да са провеждали поне 3 месеца изследвания в други ВУ или научни организации.

4.1.4. В НБУ е създадена и функционира достатъчно ефективна административна система, чиито процедури позволяват регистриране и проследяване на протичането на докторантурите от момента на зачисляване до момента на защитата, както и реализацията на завършилите докторанти. През оценявания периода са приети общо 3 докторанти, 2 от тях в редовна форма на обучение и 1 в самостоятелна форма. Общо обучаваните в ДП за разглеждания период са 3, от които 2 са отчислени с право на защита и 1 продължава обучението си към момента.

Констатации на ПК за изпълнението на Стандарт 4:

По 4.1.1. Висшето училище има разписани процедури и практики за етапите на „жизнения цикъл“ на докторанта, които са регламентираны във вътрешните документи и са публично оповестени на сайта на НБУ.

По 4.1.2. В НБУ и в департамент „Администрация и управление“ са създадени възможности за включване на докторантите в изпълнението на научноизследователски проекти. Относителният дял на докторантите, участващи в национални и международни

научни проекти за периода на акредитация е 50%.

По 4.1.3. НБУ, департамент „Администрация и управление“ и секция „Туризм“ осигуряват на докторантите добри възможности за мобилност и участие в научни форуми. Въпреки това за разглеждания период не е реализирана мобилната активност и няма докторанти, които да са провеждали поне 3 месеца изследвания в други ВУ или научни организации.

По 4.1.4. В НБУ е създадена административна система за регистриране хода на докторантурата и реализация на завършилите докторанти от ДП. През периода на акредитация в ДП са приети и обучавани 3 докторанти, от тях 2 отчислени с право на защита. Делът на редовните докторанти е 66,7%. Няма защитили докторанти и такива, продължили академична кариера след защита.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

Критерий 5.1 Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията.

5.1.1. НБУ прилага политика, насочена към създаване и поддържане на качествен преподавателския състав и е в съответствие с изискванията на действащата нормативна уредба в страната и във ВУ. Преподавателите, които осъществяват обучението на докторантите в докторска програма „Туризм“ на НБУ са общо 8, като 7 от тях са на първи ОТД (всички доценти) и един хоноруван професор. Преподавателите на ОТД (7), които са хабилитирани в ПН 3.9. Туризм са четирима, а останалите с компетенции в областта на ДП. Нехабилитираният състав е от 2 човека, със защитена ОНС в ПН 3.9 Туризм. Средната възраст на академичния състав, осъществяващ специализираното обучение е 56 години. Налице е потенциал за израстване и хабилитация на академичния състав. Наблюдава се неравномерност при броя на докторантите на един хабилитиран преподавател. Атестационните процедури на всички преподаватели се извършват ежегодно и получените оценки са положителни.

5.1.2. През периода 2016-2022 г. преподавателите от обучаващия департамент имат 43 участия в научни проекти, от които 9 във вътрешни, 17 в национални и 17 в международни проекти. Средният брой участия в научни проекти на един преподавател, осигуряващ обучението в ДП е 6,14. За същия период са отчетени 92 участия в научни форуми, като преобладават тези в страната - 72 бр., а в чужбина са 20 бр. Средният брой участие на един преподавател в научни форуми е 13,1 за оценявания период.

Изходящата мобилност на преподавателите от департамента е представена от 6 бр. мобилности, като две са по програма Еразъм + с цел преподаване и 4 с цел обучение. Входяща мобилност не е реализирана.

5.1.3. Преподавателите от обучаващия департамент имат успешни изяви по специалността на ДП. Те участват в редакционни колегии и научни журита и осъществяват експертна дейност по научни проекти. Академичният състав поддържа висока активност в експертната и консултантската дейности в областта на туризма.

Критерий 5.2. Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея

5.2.1 Оценка на научноизследователската дейност на хабилитираните преподаватели

Преподавателите, които участват в обучението на докторанти в ДП „Туризм“, участват активно в научноизследователската дейност на НБУ. Хабилитираните преподаватели в ДП „Туризм“ са реализирали 43 участия в проекти (17 участия в международни, 17 национални и 9 вътрешноуниверситетски проекти). Броят на научни проекти варира от 2 до 11 по години за анализирания период, или средният брой участия на един преподавател за периода е 6,14. Участието в национални и международни проекти е равностойно, като се

забелязва спад и в двата случая след 2020 г. Националните проекти представляват 54% от всички проекти, като международните леко превишават вътрешните проекти. Относителният дял на преподаватели, участвали в национални проекти е 28%, в международни проекти е 26% и 14% за вътрешноуниверситетски проекти за последните 5 години.

За периода 2016-2022г. се отчита стабилно участие на преподавателите от ДП в научни форуми – общо 92 участия за периода като преобладават участията на научни форуми в страната (72). Средният брой участия на един преподавател на година в научни форуми е общо 13,1 за периода, в т.ч. 10,3 за форуми в страната и 2,9 в чужбина. Броят на цитирания в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г. е 7 при общо 49 цитирания.

За периода на акредитация академичния състав, осигуряващ обучение в ДП има общо 279 публикации, от които 217 в страната и 62 в чужбина. В общия брой публикации преобладават статиите и докладите (107 статии и 72 доклади), от тях 7 са в научни издания с импакт фактор/импакт ранг (в SCOPUS; Web of Science). Детайлният анализ показва, че всички публикации с IF/IR са дело само на един преподавател от ПН 3.8 Икономика, по теми, които не са пряко свързани с ПН 3.9 Туризм, в което е докторската програма.

През периода 2016-2022 г. са забелязани 49 цитата на преподавателите, осигуряващи обучението в ДП, в т.ч. 11 в издания с импакт фактор и импакт ранг (в SCOPUS и Web of Science). Налице е тенденция на нарастване на публикационната активност до 2020 г, след което бележи значителен спад.

Средно за периода, публикациите в страната на 1 хабилитиран преподавател са 31, а на публикациите в чужбина падат на 8,9. От публикациите в страната най-значим дял имат статиите 49,3%, следват докладите 33,2%, студии 10,6%, монографии 6,9%. От публикациите в чужбина, статиите представляват 51,6%, следват докладите 32,3%, студиите 12,9% и монографиите 3,2%.

Таблица 2. Научноизследователска дейност на хабилитираните преподаватели в докторската програма за периода на акредитация

Преподаватели, бр.	Публикации, бр.			Цитирания в издания с импакт фактор или импакт ранг, бр.	Участия в научни проекти, бр.			
	В издания с импакт фактор или импакт ранг	В издания без импакт фактор или импакт ранг	Общо		Национални	Международни	Вътрешно-институционални	Общо
Хабилитирани преподаватели с квалификация по ДП	-	228	228	-	17	17	9	43
Хабилитирани преподаватели с компетентност по ДП	7	44	51	11	-	-	-	-

5.2.2. Оценка на научноизследователската дейност на докторантите

През периода 2016-2022 г. докторантите в ДП реализират участия в общо 4 проекта, в т.ч. 2 национални и 2 международни. Относителният дял на докторантите, участвали в научни форуми, от общия брой на докторантите през посочения период е 50%.

Участията на докторантите за периода са: в 14 научни форума, от които 10 национални и 4 международни форума. Това е средно по 4,67 участия в научни форуми на докторант.

Относителният дял на докторантите, участвали в научни форуми от общия брой на докторантите е 100%.

Данните за публикационната активност на докторантите показват, че броят на публикациите им за акредитирания период е общо 21, като тези в страната преобладават значително - общо 17, а тези в чужбина са общо 4. От всички 21 публикации, 9 са съвместно с преподаватели от обучаващото звено.

Табл.2. Научноизследователска дейност на докторантите в докторската програма за периода на акредитация

Обучавани докторанти, бр.	Публикации, бр.			Участия в научни проекти, бр.			Участия в научни форуми, бр.		
	В издания с импакт фактор или импакт ранг	В издания <u>без</u> импакт фактор или импакт ранг	Общо	Национални	Международни	Вътрешно-институционални	Национални	Международни	Вътрешно-институционални
3		21	21	2	2	0	9	4	1

Констатации на ПК за изпълнението на Стандарт 5:

По 5.1.1. Подготовката на докторанти се осъществява от 7 хабилиитирани преподаватели на ОТД, всички са доценти, от тях 4 с хабилитация в ПН 3.9 Туризм, други 3 с компетенции в областта на ДП (хабилитирани в ПН 3.7, ПН 3.8 и ПН 3.4). Към хабилитирания състав е привлечен и един професор (в ПН 3.9) на хонорар. Нехабилитираният състав е от 2 човека на ОТД с ОНС доктор в ПН 3.9 Туризм.

По 5.1.2. Преподавателите от секция „Туризм“ към департамент „Администрация и управление“ на НБУ осигуряват продуктивна академична среда за научни изследвания.

По 5.1.3. Академичният състав на департамент „Администрация и управление“, секция „Туризм“ има успешни изяви по специалността на ДП. Те са представени чрез участия в редколегии, научни журита, експертна и консултантска дейност и др.

По 5.2.1. Научноизследователската и публикационната активност на хабилитираните преподаватели е висока - общият брой публикации е 279, от тях с импакт фактор и импакт ранг (Web of Science; Scopus) са 7 или 2,5% от всички публикации. Всички публикации с IF са на един преподавател от ПН 3.8 Икономика, по теми, които не са пряко свързани с ПН 3.9 Туризм“. Останалите публикации са преобладаващо в обхвата на ДП. Средният брой участия на един преподавател в проекти за периода е 6,14, като е налице баланс между националните и международни проекти. Регистрира се спад в активността след 2020 г. Средният брой участия на един преподавател на година в научни форуми е общо 13,1 за периода, в т.ч. 10,3 за форуми в страната и 2,9 в чужбина.

По 5.2.2. Общата изследователска и публикационна активност на докторантите е висока, - средно 7 публикации на докторант. Относителният дял на докторантите, участвали в научни форуми, от общия брой на докторантите през посочения период е 50%. Относителен дял на докторантите, участвали в научни форуми от общия брой на докторантите е 100%. Няма публикации на докторанти с импакт фактор и/или импакт ранг.

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 6.1 Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности

6.1.1. НБУ притежава и развива собствена материално-техническата база, необходима за провеждането на качествено обучение и изследователска дейност. Материално-техническата база на НБУ е модерна и добре поддържана. Развитието на материалната среда в университета се осъществява съгласно приет от Академичния съвет на НБУ Стандарт за материалната среда на НБУ. Тя включва учебни корпуси с 88 учебни зали и 2187 места, 23 компютърни зали с 296 работни места, 31 специализирани учебни зали (лаборатории) за практическо специализирано обучение с 250 места, 87 специализирани учебни зали с 1200 места, 6 спортни зали със 750 места, 6 ателиета в Център по изкуства със 62 места. От учебната 2020/21 г. е въведен в експлоатация нов 4-етажен Корпус 3 с Радио-телевизионен център (РТЦ), кинозал с 80 места и е направено разширение на Библиотеката на НБУ, което включва надграждане с две нива с пространства за библиотечни услуги за незрящи, зала за екипна работа, колекции на свободен достъп и хранилища за книги, периодика, дарения и др. библиотечни ресурси. НБУ разполага и с Аула, Център по изкуства, Университетски театър, Музей, Галерия, Спортна база и Център за книгата.

6.1.2. НБУ стимулира научно-изследователската дейност на докторантите като осигурява средства в бюджета на НБУ за участие във външни за университета форуми и създава условия за публикуване на статии в университетските годишници и сборници с научни трудове. Във ВУ функционира Център за кариерно развитие. Обучаващото звено има сключени редица договори с 23 фирми и организации в областта на туризма, с които поддържа партньорски взаимоотношения. Допълнителна възможност за провеждането на практики и изследователски дейности, необходими за подготовката на дисертационните трудове, дава програмата „Еразъм+“.

6.1.3. НБУ и департамент „Администрация и управление“ осигуряват достъп на докторантите до съответни научни издания и бази данни чрез информационния архив на Библиотеката на НБУ, която е носител на наградата на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА) „Библиотека на годината“ за 2012 г., а също и на Националната награда „Хр. Г. Данов“ в категорията „Библиотека на 2007 г.“. Библиотеката предлага специализиран масив от данни, както и специализирани издания по заявка от департаментите. Има осигурен безжичен достъп до база данни в НБУ и извън него. Библиотеката провежда редовни обучителни сесии за развитие на информационната компетентност, някои от които специално предвидени за нуждите на докторантите. В научния електронен архив (НЕА) на НБУ (<http://eprints.nbu.bg/>) преподаватели и докторанти депозират своите публикации в електронен вид, като достъпът в него е напълно свободен за потребители от страната и чужбина. Библиотеката на НБУ разполага с осем обособени читателски зони с общо 252 места или 2,76 места на 100 студенти/докторанти. Компютъризираните места в библиотеката са 94 или 1,03 места на 100 студенти/докторанти. Новопостъпилите библиотечни единици през последните пет години са 20 693, като общо в библиотечния фонд има 166 662 документа на хартиен и електронен носител. Броят на отделните електронни книги и списания, достъпни чрез лицензирани бази данни, не е включен в тази цифра. За нуждите на обучението в ПН 3.9. Туризмът библиотеката притежава 10 305 тома литература. През периода на акредитация библиотеката на НБУ е осигурила достъп до лицензирани бази данни в професионално направление 3.9. Туризмът: EBSCO, ProQuest, ScienceDirect, Web of Science, SCOPUS. Библиотеката на НБУ популяризира научната продукция в университета чрез съобщения в социалните медии.

6.1.4. ВУ използва множество стимули, вкл. финансови, за да насърчи участието на докторантите в различни университетски научни и научноизследователски дейности. Практика на департамент „Администрация и управление“ на НБУ е на докторантите да се

осигуряват възможности за включване в различните форми на НИД. Публикациите преминават през задължителна рецензия, което гарантира необходимото качество. Участието на докторанти в научноизследователска дейност се организира в рамките на техните индивидуални учебни планове и в планираните дейности на секция „Туризм“ към департамент „Администрация и управление“.

Констатации на ПК по изпълнението на Стандарт 6:

По 6.1.1. НБУ разполага с материално-техническа база, която е подходяща за подготовка и за изследователска дейност на докторантите. Обучаваните в ДП „Туризм“ имат достъп до достатъчен брой специализирани учебни зали и лаборатории. Налице е изграден Научен електронен архив (НЕА) на НБУ с възможност за разпространение на научноизследователските продукти на докторантите.

По 6.1.2. В НБУ са осигурени условия за провеждане на творчески командировки, практики, стажове и др. дейности, необходими за подготовката на дисертационните трудове на докторантите от ДП чрез дейността на специализирани звена, сключените споразумения за сътрудничество със структури в областта на туризма, възможностите на програма Еразъм+ и др.

По 6.1.3. НБУ създава благоприятни условия за работа на докторантите и чрез осигурен достъп до актуални научни издания и бази данни. ВУ разполага и предоставя на обучаемите специализирана литература в областта на ДП.

По 6.1.4. В НБУ, департамент „Администрация и управление“, секция „Туризм“ стимулират научноизследователската дейност на докторантите от ДП и им осигуряват възможности за публикуване на техните научни разработки.

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Критерий 7.1. Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите

7.1.1. В НБУ ежегодно се анализират: профилът на обучаваните докторанти, развитието и успеха им, както и наличната подкрепа за докторантите и кариерното развитие на защитилите докторска степен. На сайта на НБУ са оповестени три вида индикатори, използвани при оценяването на образованието и научните изследвания: за входа, за процеса и за изхода. СУК в НБУ определя критериите за разработване, приемане и оценяване на учебните програми и учебните курсове. Чрез нея е разработен и стандарт за докторска програма. Тези детайлно разработени стандарти, критерии и показатели са достъпни на сайта на НБУ. НБУ има дългогодишна практика в проучването на студентското и докторантското мнение и получаването на обратна връзка от обучаемите. Анкетните проучвания се административат, провеждат и анализират от Центъра за качество и оценяване на НБУ /ЦКО на НБУ/.

В НБУ ежегодно се провежда мониторинг на успеваемостта на докторантите и студентите по випуски и професионални направления. Данните се обсъждат на различни нива в НБУ, а анализите са основа за предприемането на конкретни мерки и действия, насочени към повишаване на качеството на обучението и на професионалната компетентност на академичния състав в НБУ, които оказват непосредствено влияние върху успеваемостта на докторантите. Всеки семестър докторантите попълват анкетни карти за удовлетвореност от учебните курсове и от програмата. Кариерното развитие на докторантите е свързано предимно с преподавателска дейност в НБУ и външни образователни институции и фирми.

7.1.2. Периодично се обсъждат публично резултатите, свързани с качеството на обучението и необходимостта от неговото усъвършенстване. Промените се обсъждат в секция „Туризм“ и Програмния съвет на департамент „Администрация и управление“ на НБУ,

приемат се от Съвета на департамента и се утвърждават на Факултетен съвет на Магистърски факултет на НБУ. Те се документират с доклади и протоколи от съветите и се отразяват в Електронния каталог на учебните програми на НБУ.

Констатации на ПК по изпълнението на Стандарт 7:

По 7.1.1. НБУ функционира система за управление на информацията и съдържанието и е надежден инструмент за събиране и анализ на информация, вкл. и за състоянието и развитието на ДП. Целият жизнен цикъл на докторанта е обхванат от интегрирана информационна система (включваща специализирани подсистеми с регламентиран достъп) и нормативни стандарти за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите.

По 7.1.2. В НБУ са разписани процедурите за одобряване и обновяване на докторските програми, като докторантите имат пряко участие в този процес. Получените данни от проучването мнение се обсъждат и при необходимост се вземат решения за промени и подобрения на ДП. Решенията се популяризират по традиционни и иновативни комуникационни канали.

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Критерий 8.1. Висшето училище или научната организация публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; проведени университетски форуми с участието на докторанти

8.1.1. В НБУ съществува система за популяризиране на актуална и пълна информация за НИД на академичния състав и докторантите от всички програми, както и за възможностите за осъществяването и финансирането им. В Интернет страница на НБУ – меню „Департаменти и центрове“ е налична информация за конкурси, преподаватели, докторанти, публикации, Научен електронен архив (НЕА), проекти, разработени учебни програми, партньори, научни форуми, сертификационни изпити и др. (https://nbu.bg/bg/departments_and_centers).

Отчитайки целевата група на потенциалните потребители, на информацията за научната продукция и творческите изяви на студенти, докторанти и преподаватели, основните канали за популяризиране са базирани на интернет комуникацията чрез сайта на НБУ: научно-изследователска дейност (Научен електронен архив (НЕА) на НБУ - <http://eprints.nbu.bg/>), Изследователски и консултантски възможности на щатните преподаватели в НБУ (Електронни ресурси на библиотеката на НБУ - <https://administracija-i-upravlenie.nbu.bg/bg/>). Събитията и новините се публикуват ежедневно в съответния раздел на сайта на НБУ (<https://news.nbu.bg/>).

Сайтът на специализираното звено на НБУ – департамент „Администрация и управление“ е с много добро позициониране в социалните мрежи, което го доближава до докторантите, премахвайки бариерите пред общуването и акумулирайки повече информация за своите потребители (<https://administracija-i-upravlenie.nbu.bg/bg/>). Програмите в ПН 3.9 Туризм, включително и ДП „Туризм“ са позиционирани и със собствена страница във Фейсбук (<https://www.facebook.com/tourismmanagementnbu/>).

8.1.2. В НБУ са създадени условия за мобилност на студенти, докторанти и преподаватели в чуждестранни висши училища по международни програми. Университетът участва в програма „Еразъм+“. Бюро „Проекти“ в НБУ чрез своя Еразъм офис организира и администрира Еразъм мобилностите в НБУ, развивайки и четирите вида мобилности с изходящи и входящи участници. Всеки департамент определя академичен Еразъм

координатор, който подпомага студентите, докторантите и преподавателите за постигане на максимална степен на академично съответствие при осъществяване на изходяща или входяща Еразъм мобилност. Всяка учебна година Еразъм офисът на НБУ провежда кампания за мобилности с цел обучение и практика.

Департамент „Администрация и управление“ на НБУ има подписани двустранни споразумения по програма Еразъм/Еразъм+ и други програми със 17 университета в научна област Бизнес администрация, покриващи и ПН 3.9 Туризм (Италия, Германия, Испания, Португалия, Франция, Полша, Румъния, Финландия и Турция), като само 1 договор, предвижда мобилност за докторанти. Всички договори по Еразъм + са публично достъпни в сайта на департамент „Администрация и управление“.

8.1.3. На докторантите от докторска програма „Туризм“ на НБУ се предоставя възможност да участват с научни доклади във форуми и научни конференции на НБУ, провеждани в страната и чужбина, свързани с изследваните проблеми. НБУ и департаментите разполагат с финансов ресурс за осигуряване на командировки на докторантите и публикуване на резултатите от научните им изследвания.

Иновационните резултати на докторантите се публикуват в Годишника на департамента „Администрация и управление“ на НБУ, както и в сборници на международни научни и докторантски конференции.

Констатации на ПК по изпълнението на Стандарт 8:

По 8.1.1. Докторантите от докторска програма „Туризм“ на НБУ имат достъп до информация за различни специализирани обучения, за програмите за мобилност, за участие в научни форуми, семинари, летни и зимни школи, организирани от департамент „Администрация и управление“ и други структури на НБУ, както и за начините на финансиране на дейностите и изследванията.

По 8.1.2. На сайта на НБУ детайлно са описани възможностите и изискванията за провеждане на мобилност. В помощ на всички заинтересовани, в т.ч. и докторанти, функционира специално създаден Еразъм офис и е налице академичен Еразъм координатор, който подпомага студентите, докторантите и преподавателите за постигане на максимална степен на академично съответствие при осъществяване на изходяща или входяща Еразъм мобилност. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ има подписани двустранни споразумения по програма Еразъм/Еразъм+ и други програми със 17 университета в научна област Бизнес администрация, покриващи и ПН 3.9 Туризм (Италия, Германия, Испания, Португалия, Франция, Полша, Румъния, Финландия и Турция), като само 1 договор, предвижда мобилност за докторанти.

По 8.1.3. НБУ и обучаващият департамент предоставят редица възможности за популяризиране на научните резултати на докторантите както в страната, така и в чужбина.

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии

9.1.1. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ ежегодно осъществява мониторинг (преглед) и актуализиране докторска програма „Туризм“, като я съобразява и с еволюцията на научните знания, изследвания и технологии. При този мониторинг се включват и представители на туристическия бизнес, неправителствени организации, както и държавни органи и институции. С промените в учебната програми ежегодно се актуализира и изпитната

програма. Всички промени в учебната програма, в резултат на проведения мониторинг, се публикуват своевременно на сайта на НБУ.

9.1.2. Планирането и изпълнението на дейностите по оптимизиране на ДП се изпълнява съгласно правилата на ВУ. Те съответстват на установената от стандартите за управление на качеството нормативна база при създаване и актуализиране на учебната документация. Внедрената система за управление на качеството, в частта си за учебната документация, е основополагаща при оптимизиране на учебния процес.

СУК осигурява нормативно процедури и практики за повишаване ефективността на докторска програма „Туризм“ на НБУ. В резултат на изпълнението на разписаните показатели за оценяване на докторската програма и редовното анализиране на постигнатите резултати, както и възможностите за оптимизиране на учебната и научно-изследователската дейност, департамент „Администрация и управление“ на НБУ изготвя своя годишен план за действие. На база периодичните атестации и отчети на докторантите, освен препоръки за по-нататъшното развитие на докторантурата им, могат да се отправят препоръки и за актуализиране на учебните програми и учебния план на ДП.

Констатации на ПК за изпълнението на Стандарт 9:

По 9.1.1. НБУ има работещ механизъм за осъществяване на редовен мониторинг и своевременно актуализиране на ДП. Тези процеси се осъществяват с активното участие на членове на академичния състав и докторанти, както и на други заинтересовани страни.

По 9.1.2. НБУ има успешно внедрена система за управление на качеството, която подпомага процесите по планиране и изпълнение на дейностите за повишаване ефективността на ДП посредством добре функциониращи процедури и практики. Те са предмет на регулярни актуализации съобразно динамиката на вътрешната и външната среда.

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 10.1. Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми.

10.1.1. В НБУ се осъществяват планирани дейности за циклично външно оценяване на докторските програми. Регулярните самооценки се реализират чрез – оценяване на учебните програми и на учебните курсове. В НБУ процесите на самооценка се осъществяват на две нива. При първото ниво Програмните и Департаментите съвети оценяват качеството на разработените от тях докторски програми всяка година, а при второто ниво тази дейност се извършва от Комисията по качество на НБУ. Докторските програми в НБУ преминават и през процедури на вътрешна акредитация.

В периода 2016-2019 г. НБУ е оценяван, одитиран и акредитиран от: Бюро Веритас (BureauVeritas). При всички осъществени одити не е констатирана липса на актуализация на учебната документация и/или несъответствие с потребностите на докторантите и потребителите на кадри. На 13 март 2019 г. НБУ получава и сертификат за качество по стандарт ISO 9001:2015, издаден от BureauVeritasCertification Holding SAS – UK Branch.

Външна оценка на докторските програми, които предлага НБУ, се осъществява и от НАОА. В НБУ, по професионалното направление 3.9. Туризм е акредитирана докторска програма – ДП „Туризм“. Департамент „Администрация и управление“ на НБУ изцяло е изпълнил препоръката на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА по дадената програмна акредитация на докторска програма „Туризм“ от професионално направление 3.9. Туризм на НБУ.

Констатации на ПК за изпълнението на Стандарт 10:

По 10.1.1. В НБУ се осъществяват ежегодни планирани дейности по самооценяване, както и ежегодни външни оценки от международна сертифицираща организация. Регулярно се провеждат и процедури по оценка на професионалните направления и докторските програми. В НБУ и обучаващото звено са предприели ефективни мерки по изпълнение на направените при предходната акредитация на ДП препоръки.

**IV. СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ НА ДП „ТУРИЗЪМ“ ОТ ПРОФЕСИОНАЛНО
НАПРАВЛЕНИЕ 3.9. ТУРИЗЪМ, ОБЛАСТ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 3.
СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ В НОВ БЪЛГАРСКИ
УНИВЕРСИТЕТ**

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Повишена обща публикационна активност на преподавателите в сравнение с миналия акредитационен период.	В акредитационния период няма защитил докторант
Нарастваща проектна активност на докторантите в акредитационния период	Публикациите с IF/IR са дело само на едни преподавател от ПН 3.8 Икономика, по теми, които не са пряко свързани с ПН 3.9 Туризм.
	Няма реализирана мобилност от докторанти

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На база констатациите за резултатите от извършеното оценяване ПКЧНУ предлага на Акредитационния съвет да даде **акредитация** на докторска програма „Туризм“ от професионално направление 3.9. Туризм, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в Нов български университет.

VI. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРЕПОРЪКИ

1. Да се повиши контролът върху изпълнение на индивидуалните планове на докторантите с цел защита на дисертациите в срок.

Срок: постоянен

2. Преподавателите да реализират публикации по тематиката на ДП в издания с импакт фактор и импакт ранг.

Срок : постоянен

3. Да се реализира докторантска мобилност.

Срок: постоянен

Председател на ПКСНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Табл. 1 Преподаватели на ОТД, осигуряващи обучението по докторската програма „Туризм“, по години за периода 2016– 2022 г.

Показател	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Общ брой на преподавателите, осигуряващи обучението по ДП	8	8	8	8	8	8	8
Преподаватели на първи ОТД							
1. Хабилитирани лица (бр.), в т.ч.:	7	7	7	7	7	7	7
1.1. Професори (бр.)	0	0	0	0	0	0	0
Отн. дял (%) от общия брой преподаватели							
1.2. Доценти (бр.)	7	7	7	7	7	7	7
Отн. дял (%) от общия брой преподаватели	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Хонорувани преподаватели							
1. Хабилитирани лица (бр.), в т.ч.:							
1.1. Професори (бр.)	1	1	1	1	1	1	1

Табл. 2 Публикации и цитирания на преподавателите на първи ОТД, осигуряващи обучението в ДП „Туризм“, по календарни години през периода 2016-2022 г.

Показатели	Години							Общо
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Брой преподаватели, осигуряващи обучението по ДП	7	7	7	7	7	7	7	X
2. Публикации в страната – общо	42	36	38	36	37	14	14	217

(средно на един преподавател)	6	5,14	5,43	5,14	5,29	2	2	31
от тях: монографии	0	2	5	2	2	2	2	15
Студии	10	2	3	4	3	1		23
Статии	20	14	16	20	22	6	9	107
научни доклади	12	18	14	10	10	5	3	72
3. Публикации в чужбина – общо,	4	7	10	16	12	7	6	62
(средно на един преподавател)	0,57	1	1,43	2,29	1,71	1	0,75	8,9
от тях: монографии		1	1					2
Студии			3	1	1	1	2	8
Статии	2	2	3	11	7	4	3	32
научни доклади	2	4	3	4	4	2	1	20
4. Публикации в реферирани и индексирани научни издания		6	1					7
(средно на един преподавател)		0,85	0,14					1
5. Публикации в научни издания с импакт фактор и импакт ранг		6	1	-	-	-	-	7
(средно на един преподавател)	-	0,85	0,14	-	-	-	-	1
6. Цитирания в научни издания в страната и чужбина – общо	5	12	12	9	10	1		49
(средно на един преподавател)	0,71	1,71	1,71	1,28	1,42	0,14		7
в т.ч. в издания с импакт фактор и импакт ранг(в SCOPUS и WebofScience)	1	2	4		3	1		11
(средно на един преподавател)	0,14	0,28	0,57		0,42	0,14		1,57